

LUTOŚCIWY (97) ai

lutościwy, lutościw (55), **litościwy** (42); lutościw(y) *PatKaz I, PatKaz III* (2), *March¹Wiet* (2), *OpecŻyw* (5), *FalZioł, WróbŻolt, KrowObr, Leop* (4), *CzechEp* (2), *ArtKanc* (3), *Calep* (2), *GrabowSet* (16), *OrzJan, WujNT, KmitaSpit, SzarzRyt*; litościwy *RejPs* (2), *RejJóz, BibRadz* (2), *BielSat, BudBib* (2), *BudNT, KochPieś, CzahTr* (2); lutościwy : litościwy *BielŻyw* (1: 1), *LubPs* (1 : 3), *BielKron* (3 : 7), *KochPs* (2 : 11), *BielSjem* (1 : 1), *LatHar* (3 : 7).

lutościwy, litościwy (95), **lutościw** (2).

o jasne.

comp i sup (2 + 2) (nã)lutościwszy (4).

sg m N lutościwy (31), lutościw (2); ~ (*attrib*) lutościwy (5); ~ (*praed*) lutościwy (23), lutościw (2); lutościwy : lutościw *Leop* (1 : 2). ◇ *G* lutościw(e)go (1). ◇ *D* lutościwemu (1). ◇ *A* lutościwy (1). ◇ *I* lutościwym (6). ◇ *V* lutościwy, nãlutościwszy (22). ◇ *f N* lutościwã, litościwszã (1), lutościw(a) (1). ◇ *G* lutościw(e)j (4). ◇ *A* lutościwą (2). ◇ *V* lutościwã (4), lutościw(a) (2). ◇ *n N* lutościw(e) (2). ◇ *A* lutościw(e) (2). ◇ *I* lutościwym (3). ◇ *pl N m pers* lutościwi (3). *subst* lutościw(e), lutościwsz(e) (2). ◇ *G* lutościwych (1). ◇ *A m pers* lutościw(e) (1). *subst* lutościw(e) (1). ◇ *I m* lutościwymi (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVIII w.

Miłosierny; miserieors Calep, Cn; ignoscens Calep; miseratort qui misericordia commoveiur Cn (97) : *OpecŻyw* 132, 190; *PatKaz III* 107; BOcian ieft ptak lutościwy/ bo gdy ftarym bocianom fkrzidła wypadaia/ thedy młodzy żywią ie y zagrzewaią thak długo aż gich fkrzydła mocz wezmą. *FalZioł* IV 20c; Ach toć ieft litościwe moię przyrodzenie Gdy patrzę na dzieciątko rufza mię fumnienie *RejJóz* O2; Litościwe obyetnice thwoye miły Pánye/ Ktore ták fã nye odmyenne nãd ludzkye mnimánye/ Dayże ábych zãwždy w nich żył pobożnye cnotliwie *LubPs* bb2v, X4v; kthofz nas poiedna s Synem gdy będzie nieprzyaciaielem mátkã/ Ktofz nas poiedna z mátkã/ gdy fie Syn rozgniewa? Ale ieffi fie oboie rozgniewacie/ izaliście nie oboie lutościwych? *KrowObr* I64v; *BielKron* 109v; *BudBib Ps* 116/5; Zkąd dłužen był wedle wżego brátom podobnym być/ áby litościwym był y wiernym árcyoffiárnikiem ku Bogu. *BudNT Hebr* 2/17; Ciãlem/ y dużã ftekam: ledwe izem żywy/ Dokąd mię chcelz zápómniéc/ oycze lutościwy *KochPs* 9, 44, 80, 82, 90, 97 (9); Ia litościwfza/ áni cię chcę tykãc/ Ani zãmykãc. *KochPieś* 50; *ArtKanc* B19v, 118, M2; *Calep* 502b; SKłõn vcho lutościwe/ Gdy [...] Niešiem prošby rzewliwe *GrabowSet* M3; A iac/ w twym koãciele/ dam z ofiãrã dzięki/ Pãmieç wiekom/ twoiey lutościwey ręki. *GrabowSet* R3, C4v, D4v, M2v, N2v, O4 [2 r.], T [2 r.]; *OrzJan* 41; *LatHar* 153, 387, 401, 616; Więżniowie niezczęšliwi pod Pány frogimi/ Ktorzy nie wiedzã co to być lutościwymi. *KmitaSpit* B2v; *CzahTr* B3, E3v; *SzarzRyt* Bv.

lutościwy komu, czemu (5): Bo ten co im lutościw/ będzie ie rządzić *Leop Is* 49/10, *Is* 49/13; *GrabowSet* O4v,R4; *LatHar* 563.

litościwy ku komu (1): Ten wybornimi obyczaymi ok był łãlkawy, á u rodziozolitofciwy y ku w>fzítkim íprawiedliwy. *BielŻyw* 116.

lutościwy przeciwko komu (1): á bacząc w nich błãd/ lutościwym ieft przeciwko nim *CzechEp* 43.

lutościwy nad kim (8): *BielŻyw* 19; *RejPs* 179v; *BibRadz Prov* 14/31, 2.*Mach* 8/29; *BielKron* 387; *PRzyiechálifmy ktobie/ mátko miłościwa/ Bądź nád żeńłkim narodem náłzym litościwa. BielSat* [14] [*idem BielSjem*]; *KochPs* 175; *BielSjem* 13.

litościwy w czym (3): *BOze* któryś ieft írogi a ítrafzliwy w rósprawach íwoich: a hoynie litościwy wmiłofierdziu íwoiem *RejPs* I24v; *LubPs* ec6v; *KochPs* 211.

W połączeniach szeregowych (15): *March¹Wiet* Av; O náłafkawłfy/ o námiłofiernieyłfy/ ij náłutościwłfy boże oycze/ [...] racz íe dzis ímilowatz nad iedyny^m íynem twym *OpecŻyw* 132, 190v; *PatKaz III* 150v; *WróbŻółt* 85/15; *LubPs* ee6v; *Leop Ps* 85/15, 144/8; *BielKron* I47v, 229v; *BudBib Ps* 85/15; *KochPs* 129, 175; z tąđ długi wiek mamy/ Lepfze y lutościwłfze/ trzeźwieyłfze bywamy. *BielSjem* 2; *LatHar* 482.

W połączeniach pleonastycznych (5): Więc íefli odpuścíłz/ moię złość brzydliwą/ Mnie/ co cię ták gniewam: zwykle lutościwą Láłkę dałz znać *GrabowSet* V2; rácz íą [*królową*] z litościwey dobroci twoiey [...] ná goścíniec wiekuiłtego zbawienia prowadzić *LatHar* 627, 183, 217, 629.

W przewstawieniach: »lutościwy ... nielutościwy, niemiłosierny, okrutny, srogi« (4): ípíłáli Tobie kłięgi [...] / w których [...] píłáli też/ yż tákie kroleństwo Kryftułowí przed íądny^m dnie^m przydzie ná lutościwe ludzi/ wygladziwłfy nielutościwe *BielKron* 214v, 103 [2 r.]; á nád to niewiem íákoby dwu Bogu włzedł? íednego gniewliwego y niemiłosiernego/ á ktemu y przyftrzegáiącego íwey zwierzchności: á drugie^{go} lutościwego y w drugim gniew y zwierzchność próshámi błagáiącego? *CzechEp* 188.

W charakterystycznych połączeniach: *arcyofiarnik luściwy(-a, -e)*, *Bog* (12), *człowiek (ludzie)* (3), *Jezus* (5), *lud*, *matka*, *obietnica*, *obywatel*, *ociec* (4), *oko* (2), *pan* (16), *pani*, *panna* (4), *przyrodzenie*, *ręka*, *ucho* (3).

Wyrażenie: »litościwe serce« (1): Ale ách nieftotys/ ínadż żadnego nie máłz dziłieyłfzych czáfów náłfzych/ [...] kthoryby íe k niemu z litościwym íercem przykłonił *LubPs* A5.

Szeregi: »dobrotliwy, lutościwy« [3 : 1] (4): Aleś ty pan íeft dobrotliwy/ Pan z przyrodzenia lutościwy *KochPs* 194; *GrabowSet* F2, G3, M3. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.; w połączeniu niewspółrzednym 1 r.*].

»dobry i lutościwy« (1): Daley dobrze záiechálifmy do drugiey kráiny/ gdzie był lud prófthy íáko dobytek/ włzákże dobry y lutościwy. *BielKron* 447v. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.*].

»lutościwy a (i) łaskawy« [szyk 1 : 1] (2): o łafkaua a lutołfczyua O náłlodfza panno marya day nam przełz tve załlugy a by my [...] ítobą yłfynem thwym mylem panem yezufem krolyovacz moglybyłfmy amen *PatKaz I* 18; *LatHar* 217. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 4 r.; w różnych członach zdania złożonego 1 r.*].

»lutościwy, (i) miłosierny« = *misericors et miserator Vulg* [szyk 1 : 1] (2): *Misericors* – *Miełofierni*, *Lutołfciwl* [!] *Calep* 665b; *WujNT Iac* 5/11. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 6 r.; w połączeniach niewspółrzednych 2 r.*].

»miłościwy a lutościwy« (1): Zátym íe miey dobrze páni miłóciwa á lutoścýwa. *March¹Wiet* A2. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 4 r.; w połączeniach niewspółrzednych lub różnych członach zdania złożonego 4 r.*].

»pokorny i (a) litościwy« (2): Miał Tullius dwie corze swoje dorofle/ s których była iedná pokorna y litościwa/ á druga okrutna á froga/ [...] dał pokorną okrutnemu á pyłznemu Tárquiniufowi/ á okrutną Tullią Aruntowi pokornemu á litoáciwemu. *BielKron* 103.

»litościwy i sprawiedliwy« (1): ná [wyspie] Porne obywatéle chwałá zá Bogá łońce y Mieliac/ litościwi y spráwiedliwi/ pokoy nádewłzytko miłuiąc. *BielKron* 446. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.; w połączeniach niewspólrzędnych lub różnych członach zdania złożonego 4 r.*].

a. W funkcji rzeczownika (2) :

W przeciwstawieniach: »nielutościwy, niemiłościwy ... lutościwy« (2): obrazil niemiłościwy/ za to fkázán na łmiertz lutościwy. *OpecŻyw* 134; *BielKron* 214v.

Synonimy: *dobrotliwy, dobry, ludzki, łaskawy, miękki, miłosierny, miłościwy.*

Cf **NIELUTOŚCIWY**

MM